

ЯК РОСІЙСЬКА КУЛЬТУРА ВБИВАЄ

У перехопленнях розмов між російськими солдатами та їхніми дружинами або матерями, саме жінки не тільки просять своїх чоловіків займатися мародерством, але й виправдовують звалтування та катування в Україні і навіть закликають до них.

«Війна – це мир»

Ацтеки приносили людські жертви, часто – зв'язаних полонених, у дар богам. Вважалося, що це може попередити апокаліпсис. Чи були вони раціональні? – Безперечно. Локальна раціональність, яка забезпечена культурними практиками. «Нерозумним» було б поставити ці дії під сумнів кимось з місцевих жреців.

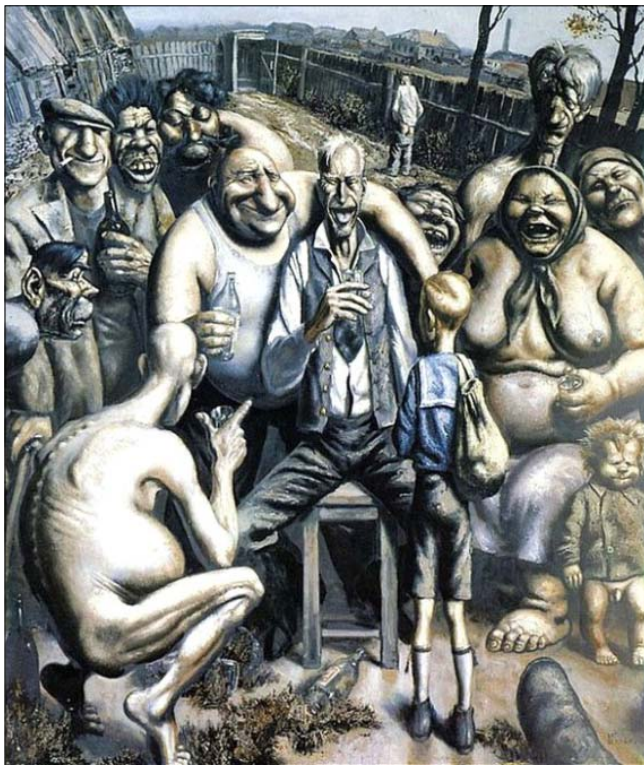
Володимир Путін напав на Україну, пояснюючи це бажанням миру. Так Росія ніби попереджує більш глобальний конфлікт з НАТО, який у майбутньому був неминучий та призвів би до ядерної війни. Ріжучи горло українським чоловікам у Бучі, стріляючи у потилицю зв'язаним полоненим, колективний Путін вірить, що несе мир.

«Never again» стало гаслом нової війни, «аби війна не повторилася». І мова тут не тільки про відоме **двомислення, описане Джорджем Орвеллом**, що притаманне тоталітарним системам, які спираються на брехню. Тобто мислення, в якому одночасно поєднуються протилежні речі: «війна – це мир», «свобода – це рабство». Різанину у Бучі навряд влаштували люди, які хоча б чули про Орвелла: їхні цінності не йдуть далі вкрадених унітазів.

Однак сам Путін та його оточення, безперечно, раціональні. Раціональні саме в сенсі ацтекських жреців, які з покоління у покоління пускали кров на основі завітів предків.

Ніцше при Геббельсі

Але тоді виникає логічне питання: хто ці жреці сучасної Росії, в пам'ять яких Путін сьогодні пускає кров цілої країни?

Василій Шул'яєнко

Поставимо питання більш жорстко: чи може Достоевський вбити?

Проблема відповідальності російської культури далеко не абстрактна, якщо побачити своїми очима спалені трупи дітей. Певний час в Україні набув популярності інтернет-мем: фотографія діри у стіні дитячого садка від російського снаряду, а з самої діри дивиться голова Достоевського з портрета, написаного Перовим. Пізніше до неї додалися Пушкін та Толстий. Ідея зрозуміла: діти, до вас прийшов «русский мир».

Після Другої світової війни у західній інтелектуальній традиції всерйоз постало питання про теоретичні засади третього рейху.

Як відомо, нацисти активно використовували цілий ряд праць німецьких інтелектуалів, зокрема Ніцше, проводячи їх через пропаганду Геббельса. Були живі й стовпи німецької та світової думки, як то Мартін Гайдеггер, які на певному етапі життя підтримували нацизм та фюрера особисто.

Після 1945 року європейські інтелектуали, що вижили, «зустрілися» та задали один одному питання: «Що є зло?» (про Істину вже мало хто запитував).

Як це так сталося, що західний гатіо привів до газових камер для людей з іншим кольором очей? Та ще й з інтервалом лише у двадцять років після першого світового конфлікту. Звісно, «зустріч» ця мала умовний характер та відбулась на сторінках літературних та філософських праць. Результатом стала глибока рефлексія над суттю тиранії і керуванням масами, засудження не тільки нацизму, але і будь-якої тоталітарної системи.

«У мирний час»

Сучасна Росія тоталітарна у всьому. Політична, воєнна, особиста, економічна та особливо – інформаційна сфера: скрізь диктат держави.

Доказом цьому є коментар матері одного з матросів крейсера «Москва», що був потоплений українськими збройними силами. Жінка абсолютно впевнена, що зараз – «мирний час», для неї війни не існує: «То, что я от него услышала, то, что я посмотрела в интернете, – это страшно, и врагу не пожелаешь такой судьбы. И это всё вроде как в мирное время».

«Війна – це мир», пам'ятаєте? Саме так зараз каже російське телебачення, а ФСБ кидає за ґрати всіх, хто має сміливість назвати війною «спеціальну військову операцію». – Але до чого тут, здавалось би, Достоевський та культура в цілому?

Справа в тому, що Буча запам'яталась світу не тільки різаниною, але і мародерством російських солдатів, які відправляли до Сибіру з Білорусі українські унітази та мікросери.

На одному з відео у Бучі росіяни примудрилися варити зерна кави в окропі, а одна з місцевих жінок розповіла українським журналістам, як окупанти в її домі взагалі вперше в житті побачили унітаз та запитували «що це?», не маючи там де вони живуть навіть каналізаційних систем.

У перехопленнях розмов між російськими солдатами та їхніми дружинами або матерями, саме жінки не тільки просять своїх чоловіків займатися мародерством, але й ви-

правдовують згвалтування та катування в Україні і навіть закликають до них.

Іншими словами, Росія на схід від Петербурга та Москви – це вкрай низький рівень життя із ще більш низькою моральною місцевим населенням, яке мешкає у бараках без каналізаційних систем, але «пишається великою країною» та готове терпіти.

Ваш вихід, Федоре Михайловичу!

Саме тут і з'являється Достоевський та інші слов'янофіли. Одна з їхніх головних ідей, що покладена в основу «русского мира» – це особлива святість російської душі, яка набувається через страждання. Святі у Достоевського: повії та вбивці, тобто люди, що пережили ці самі страждання. Страждання стає найвищою цінністю та екстраполюється на систему життя в цілому. Іншими словами, для російської людини – чим гірше, тим краще.

Однак такий національний мазохізм – не відкриття Достоевського. Він – наслідок більш стародавніх процесів, що пов'язані з розділенням християнства на східне та західне ще в 11 столітті. І якщо західна, католицька традиція пішла шляхом раціоналізації у філософії, літературі, мистецтві та в кінцевому випадку – в науці, то східне християнство пішло у містику та самотництво, що з часом було перенесено в якості образу мислення на стиль життя Росії в цілому.

Святість і гроші в Росії

Якщо подивитись на історії життя російських святих, то це зазвичай екзальтовані люди, які роками стояли на стовпах, не промовляючи ні слова.

Історія російської святості – це історія темних печер, лісів та смороду у дірявому одязі. При цьому російська корона, всмоктавши у себе зовнішню атрибутику Заходу – архітектуру палаців, одяг, зачіски, французьку мову – завжди тримала при дворі когось з таких «святих», на кшталт Распутіна.

Саме в ідеї страждання – відходу від досягнень науки та цивілізації – «русская идея» дозрівала століттями, в результаті ставши світською за більшовиків.

Тепер вже не був потрібен Распутін та «святий старець»: сама держава оголосила заможність гріхом, а Захід – у цьому гріху «загниваючим».

Свідомість «радянської людини» – це свідомість пролетарія у мазуті від заводів та фабрик, коли дозволений максимум блага – чеський криштал. Іронічним показником цієї максими стала відома фраза з радянського фільму: «Наши люди в булочную на такси не ездят».

І якщо протестантська мораль вбачала у заможності ознаку прихильності бога, пізніше розповсюджуючи цю тезу на світський капіталізм, то в Росії, навпаки, завжди офіційно «соромились» грошей у широкому їхньому розумінні. Якість життя тут розумілась як «низость души».

Дугін, пророк апокаліпсису

Але якщо Достоевський – жрець мертвий, то **Олександр Дугін** – сучасний апостол «русского мира», який викладає у **Військовій академії російського Генштабу**.

Часто Дугіна називають «філософом Путіна», бо той всерйоз дослуховується до нього. Саме ця людина у сучасній Росії визначає і одночасно є виразником найрадикальніших форм «русского мира»: такий собі засновник «Бійцівського клубу» Паланика, тільки на російський манер. Ось одна з його нещодавніх цитат у соціальній мережі:

«Надо срочно менять экономику в России. Люди должны возвращаться к земле, к домам, к ремеслу, к рекам и колодцам, к лесам и скромным деревенским храмам, к по-

лям и севу, к волшебным козам и священным баранам. И дети должны ходить в лес за малиной и собирать ее, делаясь с медведями. А старики должны долго смотреть вдаль спокойными выцветшими глазами. А кресты на кладбище должны напоминать нам о последнем свидании с любимой Землей...».

І можна було б з іронією поставитись до романтичної візії старого про чарівних кіз, якби не його філософія смерті та небуття.

Згадується нещодавній спіч Путіна про можливий ядерний удар у відповідь на удар Заходу: *«Ми як мученики підемо до раю, а вони просто подохнуть».*

Такі думки диктатору у Кремлі приходять не випадково. Саме Дугін просуває тезу про священне ніщо, про те, що небуття ближче до істинного духу, ніж буття. А цим «істинним духом» як раз і наділений, на його думку, увесь російський народ.

«Настоящая встреча с душой подобна отхаркиванию мозильной глины, удушью, невыносимым запахам гниющих трав, слиянию с пустым сознанием червя» – пише Дугін.

Мабуть, Заходу таки доведеться зрозуміти, чим є сучасна Росія і що реальна демократія – не може бути позитивним глядачем російсько-української війни. Вона – її прямий учасник. «Русский мир», помножений на думки «придворного» Дугіна та ядерну кнопку Путіна, є небезпечним сучасним фашизмом.

Це слово треба почути – фашизм. І, певно, було б абсурдно пропонувати у 1945-му зберегти обличчя Гітлеру після пекла в Європі – як це зараз запропонував зробити стосовно Путіна президенту Зеленському пан Макрон. Ймовірно, все ще зачарований напускною французькою при російському дворі...

Станіслав АСЄЄВ,
письменник, журналіст і блогер,
колишній в'язень російських гібридних сил

Радіо Свобода

Обложка журнала "Советский спорт" от 8 октября 1999 года. Перед матчем сборных России и Украины Это просто братская любовь такая, а Америка хочет нас поссорить.

